

W gnieździe rodu Skórkowskich w Skórkowicach...

Skórkowice to trzecia pod względem liczby ludności miejscowość w gminie. W tej wsi mieszka 378 osób. **Sołectwo Skórkowice**, którym kieruje sołtys Robert Szulc, jest jednak większe, obejmuje bowiem również Porębę (21 osób) i Skumros (28 osób), a łącznie liczy 427 mieszkańców. Mało kto wie, jak bardzo zasłużona to wieś, nie tylko dla regionu, ale i całej Polski. To siedlisko znamienitego **rodu Skórkowskich herbu Jelita**, który wydał wielu wybitnych Polaków, pełniących ważne funkcje publiczne w naszym kraju. W średniowieczu wieś nosiła nazwę „Skorkowice”, a jej właścicielami byli Skórkowscy. W źródłach pisanych Skórkowice pojawiają się już **w 1313 roku**. Istniał wówczas we wsi drewniany **kościół św. Łukasza**, którego fundatorami byli Jelitczykowie. Gdy kościół spłonął, **w 1521 roku** wzniesiono kolejny, choć też drewniany. Być może i ten uległ spaleni, bo **w 1639 roku** ówczesny dziedzic Stanisław Skórkowski zbudował następny, tym razem murowany. Niestety wieś nawiedzały kataklizmy, bo i ta świątynia uległa spaleni. Kościół odnowiono i rozbudowano **w 1817 roku**. W XVII wieku **Kazimierz Saryusz Skórkowski** na terenie swoich włości, w Wielkiej Woli (Paradyż) ufundował kościół i klasztor, w którym wkrótce rozpoczął się kult Jezusa Chrystusa Cierniem Koronowanego. **Albin Kazimierz Saryusz Skórkowski** był posłem na Sejm Czteroletni (1788 -1792). Niestety, był przeciwnikiem uchwalenia **Konstytucji 3 Maja**, choć później poparł Insurekcję Kościuszkowską, został uczestnikiem powstania przeciwko Rosji i przystąpił do walki o utrzymanie niepodległości Polski. Toczył zaciekle spór ze swoim sąsiadem - **kasztelanem żarnowskim Szymonem Szydłowskim herbu Lubicz**, który jako poseł był jednym z sygnatariuszy popisaną słynnej konstytucji.

Najslawniejszym z znanego rodu Skórkowskich był jednak **Wincenty Saryusz Karol Skórkowski**, senator Królestwa Polskiego w czasach zaborów i **biskup krakowski** w latach 1828 - 1851. Pomoc powstańcom w 1830 roku sprawiła, iż cieszył się ogromnym szacunkiem w Polsce. Niestety, skazano go za to na banicję, gdzie zmarł na wygnaniu w wieku 83 lat. Po wielu latach, na początku XX wieku, jego szczątki sprowadzono jednak do Krakowa i uroczystie **pochowano na Wawelu**. W rejonie boiska sportowego w Skórkowicach, za odbudowywaną dawną XIX-wieczną szkołą, gdzie w 2014 roku powstanie **Wiejski Dom Kultury z filią biblioteczną**, usytuowano przystanek „**Piekelnego szlaku**” w Skórkowicach. Składa się on z funkcjonalnego stołu z zadaszeniem, czterech ław, tablicy z mapą gminy, budynku gospodarczego i kosza na śmieci. Obok zorganizowano miejsce na ognisko.

W miejscu bitwy ze Szwedami w Ruszenicach...

Ruszenice są obecnie niewielką miejscowością, położoną niepodal **rzeki Czarnej**. W tej wsi mieszka 101 osób, a w Ruszenicach - Kolonii 33 osoby. Obydwie wioski stanowią sołectwo, którym kieruje Leonarda Cieślak. To wieś o **bogatej historii**, sięgającej średniowiecza, a w XIX wieku słynna z rozwijającego się przemysłu.

Istniała tutaj **fryszarka o dwóch kuźnicach**, produkująca wysokogatunkową stal. Ponadto znajdował się tu **młyn wodny** i eksploatowano **piaskowiec**. W 1827 roku mieszkały w Ruszenicach 292 osoby, a w 1880 roku - 296 osób. Wieś była bardzo bogata i pierwotnie nosiła nazwę „**Ruschinice**”. Dziesięcinę opłacano kanonii kurzelewskiej. Wieś należała do Jadwigi z Ruschinicz, ale też rodzin Giżyckich, Drzewieckich, Russińskich vel Russieńskich. **16 września 1655 roku** pod Żarnowem - w czasach „potopu” - doszło do wielkiej, walnej **bitwy ze Szwedami**, w której wojska polskie dowodzone przez samego króla Jana Kazimierza poniosły druzgocącą klęskę. Armią szwedzką dowodził król Karol Gustaw. Resztki wojsk polskich uciekały na zachód, gdzie **pod Ruszenicami** doszło do zbrojnego starcia. W rejonie tej wsi ostatecznie rozproszono polskie oddziały **pospolitego ruszenia**, a Żarnów i okoliczne wsie spalono. Mieszkańców wymordowano, a to, co po nich pozostało - rozgrabiono. Jedną z hipotez głosi, iż nazwa wsi Ruszenice może pochodzić od nazwy wojsk pospolitego ruszenia, ale jej nigdy nie potwierdzono. Na terenie wsi, w rejonie gminnej hydroforni, usytuowano kolejny przystanek „**Piekelnego szlaku**”. Znalazł się tam stół z zadaszeniem, cztery ławy, kosz i tablice z mapą gminy.

Wśród saharyjskich piasków w Afryce...

Afryka to najmniejsze sołectwo w Gminie Żarnów, liczące zaledwie 19 mieszkańców. Sołtysiem jest tu Anna Jęcek. Nazwa wsi wzięła się od **nieurodzajnych piaszczystych gleb**, znajdujących się w tej okolicy. Jeden z właścicieli ziemskich nadał części swoich włości nazwę „Afryka”. W rzeczywistości na przestrzeni dziejów, na tym terenie wytworzyły się **pola piasków eolicznych** (w mitologii greckiej „Eol” to władca wiatrów). Prawdopodobnie w ten sposób powstały **piaszczyste pagórki wydmowe**. Proces przeobrażenia wydym trwał przez wiele wieków, poprzez masowe wycinanie lasów w XIX i XX wieku. Nadana nazwa „Afryka” nasuwa zatem analogię z piaskami pustyni **Sahara**, co dowodzi autentyczności tych przypuszczeń.

Wieś jest znana w regionie z **inwestycji drogowych**. W 2013 roku realizowano drogę **z Tomaszowa do Afryki**, a w 2014 roku będzie budowana droga **z Afryki do Skórkowic**. Przystanek turystyczny składa się ze stołu z zadaszeniem, ław i kosza.

W XII-wiecznych Zdyszewicach o bogatej historii...

Zdyszewice to jedna z najstarszych miejscowości gminy, której historia sięga XII wieku. **W 1198 roku** określano je nazwą „**Sdinechowice**”. W tym roku biskup krakowski **Gedeon** nadał dziesięcinę z tej wsi klasztorowi w Miechowie. **W 1368 roku** biskup włocławski **Zbilut** przekazał tę wieś jednemu ze swoich poddanych. W XVI wieku wieś nazywano „**Zdyszchowice**” lub „**Zdieschowice**”. W 1827 roku mieszkało w niej **185**, a w 1880 roku - **233 włościan**. Obecnie ludność wsi wynosi 234 osoby (razem z przysiółkiem Czersko), a sołtysiem wsi jest Tomasz Pacyniak. Zdyszewice odegrały ważną rolę w czasie II wojny światowej, bo w latach 1943 - 1944 przebywał tu spadochroniarz i cichociemny **mjr Adam Trybus ps. „Gaj”** (1909 - 1982), który stąd, jako **komendant Kedywu Okręgu AK „Barka” Łódź**, organizował oddziały partyzanckie w regionie. Należy wspomnieć, iż był kawalerem Orderu Virtuti Militari. **Tablica pamiątkowa** poświęcona „Gajowi” została umieszczona w przedsiwniku **kościola Podwyższenia Krzyża Świętego w Zdyszewicach** w 1989 roku.

W 1924 roku w tej wsi założono 4-oddziałową **szkołę powszechną**, do której w roku szkolnym 1925/1926 uczęszczało 155 dzieci. W czasie wojny prowadzono tu **tajne nauczanie**. Szkołę zlikwidowano w latach dwudziestych.

Obok starej szkoły i placu zabaw dla dzieci, usytuowano przystanek „**Piekelnego szlaku**”. Znajduje się tam stół z zadaszeniem, cztery ławy, tablica i kosz na śmieci.

